

FRANCA (39) *sb f*

franca (38), **frańca** (1); franca : frańca *SienLek* (7 : 1).

Oba a jasne.

sg N franca (13). ◇ *G* france (4). ◇ *D* francy (6). ◇ *A* francę (5). ◇ *I* francą (3). ◇ *L* francy (1).
◇ *pl A* france (6). ◇ *L* frąc(o)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

lek. Choroba weneryczna; także wrzod syfilityczny jako objaw choroby; morbus Gallicus Mymer¹, Mącz, Cn; lichen, lues Venerea, mentagra, syphilis Cn (39) : Mymer¹ 39; Wodka przeciw złemu mięsłu/ kthore fie w wćciech mnoży z francze FalZioł II 20d, II 12d, V 6v, 110; gdi takowy flux to ieft, zcieczenie flegmy chodzi po członkach tam y łam, [...] czałem wżędi w kościach to ieft częśc niemoci którą łacinnici Ignis perficus, á lud poľpoliti francą zowie albo łamaniem. GlabGad I2; LudWieś B4v; łowo Boże/ yákoby zły wrzod ze wnętrza do wft przypędził. Coż to łowo Boże ku francy równasz? KromRozm I [L3]; iegli który ieft wrzod przyiemnieyfy/ Nie ináčzey by Fráncá/ á íście nie mnieyfy RejWiz 59v; wrzod Gálliyłki/ który zowiemy Fráncą/ do Polski przyniołá iedná niewiałtá z Rzymá na odpułt chodząc. BielKron 399, 399 marg, 459v; Gallicus morbus, Fráncá/ Ofpice álbo niemoc kurewników y cudzołózników. Mącz 142b; Rozdział Wtory. O Frańcoch/ łamaniu/ álbo łupaniu SienLek 129v; wtłucz to miálko/ á oliwą rozmąc/ a tym frácie pomázuy. SienLek 130, 130, 131, 157; Iuż tu pod tym wrzodem możemy rozumieć wżytki wrzody świátá tego/ ony frácie niełtycháne/ ony Kánkry/ Kárbunkuły/ pedogry/ Sciátiki/ y ine wrzody ktorým y licźby nie máłz. RejAp 132; BielSat B3v; Coż wźdy czyniłz żółto brzuchu? Márníe oźárły páduchu/ Ná pięć miści wrzody dáią/ Fráncą z wirzchu potrzáłáią. RejZwierc 231v, 165; Oczko 39v, [40], [40v], [41v] [3 r.], [42] [2 r.]; Ze cię węcý / niż fráncá/ zazdrość wyłufzyłá PudłFr 11; BielRozm 12; Dobrá biorą źli ludzie/ fráncá płuie ciáło/ Ktore się zá rołkołzą y świátem wdáło. KlonWor 57, 52; [áčz mówią nic nic/ po chwili áli káfel/ bláchy/ krofty/ w łtáwiéch ból/ gęgnienié/ z nołá/ z gęby łmród/ ták/ izby też nábrziéy táiąc mówił nic/ nic/ łámá twarz o fráncy wołá OczkoPrzymiot 15.].

Wyrażenie: »franca otworzona« (1): Fráncę otworzoná léczyć *SienLek* S2.

Szeregi: »dziki świrzb to jest franca« (2): Bowiem te obiedwie potrawie [*mleko i ryby*] barzo zimne łą przeto łpołem złączone wielką flegmę mnożą która człowieka łprawuie ku trędowi albo ku dzikiemu łwirbu to ieft, franci. *GlabGad* H5v.

»złe krosty albo (i, jako) franca« (3): lekarłtwa [...] Na rany ktore przychodzą z złych kroft/ iako z francze. *FalZioł* V 74v; *SienLek* 129v marg, 130 źp.

Synonimy: »dziki świrzb«, *galik*, »niemoc kurewnikow«, *ospice*, *przymiot*, »wrzod galijski«, *krosty*, »zły wrzod«.

Cf [FRANCUGA], FRANCUZ